

ใบความรู้ที่ ๔ เรื่อง ประเภทอาชีพ หน่วยที่ ๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง เรื่อง แนวทางเลือกอาชีพ
รายวิชา การงานอาชีพ รหัส ๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จุดประสงค์ วิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้

กระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ กระบวนการที่บุคคลจะพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจ เป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เช่น ต้องพิจารณาค่านิยม ความสนใจ ความถนัด และคุณสมบัติอื่น ๆ การตัดสินใจสัมพันธ์กับทักษะที่ได้เรียนรู้ ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของบุคคล เช่นหลักในการตัดสินใจ เป็นการสำรวจหนทางที่จะเป็นไปได้กำหนดว่าจะทำอะไร จะเกิดผลอะไร ในการตัดสินใจ เราต้องรู้จักความสามารถ ความสนใจ ค่านิยมของตนเองและรู้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง นำความรู้ไปพิจารณาตัวเลือกต่าง ๆ ถ้าได้ข้อมูลมากเท่าใด บุคคลนั้นก็จะมีโอกาสได้ผลที่พึงปรารถนามากขึ้นเท่านั้น ข้อมูลจากการประเมินนำไปสู่การอภิปรายลักษณะพิเศษของบุคคลที่สามารถเชื่อมโยงกับความต้องการทางการศึกษาและอาชีพ

การประเมินทางเลือกอาชีพ

สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

ประการที่ ๑ : ปัจจัยภายนอก ได้แก่ข้อมูลด้านอาชีพเป็นข้อมูลที่มีขอบข่ายกว้างขวางมาก ซึ่งขอบข่ายของข้อมูลด้านอาชีพพอสรุปได้ดังนี้

๑. แนวโน้มของตลาดแรงงาน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผู้ทำงานในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบัน และการพยากรณ์ที่จะมีความต้องการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในอนาคต

๒. ลักษณะงาน งานที่จะต้องทำเป็นประจำมีลักษณะอย่างไร ผู้ทำงานจะต้องทำอะไรบ้าง เป็นงานที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินหรือก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย งาน ใหญ่หรืองานเล็ก มีความรับผิดชอบที่สำคัญหรือไม่ ต้องเกี่ยวข้องกับตัวเลข สิ่งของ หรือคน ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์มากหรือไม่ ต้องนั่งทำงาน ยืนทำงาน ต้องเดิน ทางหรือไม่

๓. สภาพแวดล้อมของงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของงาน เช่น ร้อน เย็น ชื้น แห้ง เปียก ฝุ่นละออง สกปรกเสียงดัง ในอาคาร กลางแจ้ง ในโรงงาน มีสารพิษ มีสารกัมมันตภาพรังสี มีความขัดแย้ง เป็นต้น

๔. คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ อายุ ได้มีการกำหนดช่วงอายุในการทำงานและเกษียณไว้อย่างไร เพศ อาชีพนั้น ๆ โดยทั่วไปเป็นอาชีพสำหรับเพศหญิงหรือเพศชาย หรือให้ โอกาสแก่ทั้งหญิงทั้งชาย หรือให้โอกาสแก่เพศใดเพศหนึ่งมากกว่า

๕. การเข้าประกอบอาชีพ การเข้าประกอบอาชีพต้องมีวิธีการอย่างไร โดยการสมัครงานกับนายจ้างด้วยตนเองต้องมีการสอบสัมภาษณ์หรือต้องสอบข้อเขียนด้วย ถ้าเป็นการ ประกอบอาชีพอิสระต้องใช้ทุนทรัพย์เพื่อดำเนินกิจการมาน้อยเพียงใด

๖. รายได้ ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ จะมีรายได้เป็นวัน สัปดาห์ เดือน ปี โดยเฉลี่ยแล้วเป็นเงินเท่าใด

๗. ความก้าวหน้า อาชีพนั้น ๆ จะมีความก้าวหน้าเพียงใด จะต้องมีการศึกษาอบรมเพิ่มเติม มีความสามารถหรือประสบการณ์อย่างไรจึงจะได้เลื่อนขั้นมากขึ้นน้อยเพียงใด การประกอบอาชีพเดิมนำไปสู่อาชีพใหม่หรือไม่

๘. การกระจายของผู้ประกอบอาชีพ มีผู้ประกอบอาชีพมาน้อยเพียงใดและกระจายอยู่ทั่วประเทศหรือมีอยู่เพียงบางจังหวัด ทำไม่จึงเป็นเช่นนั้น ผู้ประกอบอาชีพที่ใดก็ได้หรือจะต้อง อยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ

๙. **ข้อดีและข้อเสีย** อาชีพแต่ละอย่างย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจและความต้องการของผู้ประกอบอาชีพของแต่ละคน งานบางอย่างอาจมีการ ทำงาน ล่วงเวลา ทำงานในวันเสาร์อาทิตย์ หรือ วันหยุด และการเดินทางไปปฏิบัติในท้องที่อื่น ๆ งานบางอาชีพมีความมั่นคงกว่างานอาชีพอื่น ฯลฯ

ประการที่ ๒ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความสนใจ บุคลิกภาพ สติปัญญา ความถนัดทักษะ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ ความอดุสาหะ เพศ เชื้อชาติ อายุ ความแข็งแรง สุขภาพ ความปลอดภัย ความมั่นคง การทำงานเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือไม่ ฯลฯ

ข้อสรุปก่อนตัดสินใจเลือกอาชีพ

๑. ผู้ตัดสินใจเลือกควรรู้จักตนเองให้ดีเสียก่อน โดยเฉพาะในด้านอุปนิสัยใจคอ ความรู้ ความถนัด ความสามารถ สุขภาพ นิสัย ทักษะเกี่ยวกับอาชีพนั้น ๆ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ฯลฯ

๒. ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ลักษณะของงานอาชีพต่าง ๆ ลักษณะของงานอาชีพ ค่าจ้าง สวัสดิการ ความก้าวหน้า ความต้องการของตลาดแรงงาน ฯลฯ

ขั้นตอนการตัดสินใจเลือกอาชีพ

๑. กำหนดปัญหาหรืออุปสรรคให้ชัดเจนว่า เรากำลังตัดสินใจเรื่องอะไร เช่น เรากำลังเลือกแผนการเรียนอะไร หรือเลือกที่จะประกอบอาชีพอะไร

๒. สำรวจตัวเลือกต้องรู้จักแผนที่จะเลือกหรืออาชีพที่จะเลือก

๓. เปรียบเทียบแต่ละตัวเลือกแตกต่างกันอย่างไร

๔. สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจที่จะเลือกแผนหรืออาชีพทั้งหมด

๕. แปลความข้อมูลต้องกำหนดน้ำหนักความสำคัญให้แต่ละตัวเลือก การตัดสินใจเลือกอาชีพมักเกิดขึ้นเมื่อมีอาชีพให้เราตัดสินใจเลือกมากกว่าหนึ่งอาชีพ มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพที่จะเลือก

๖. จัดการกับข้อมูลโดยการให้น้ำหนักความสำคัญแต่ละตัวเลือกในแต่ละประเด็นเมื่อเราเข้าใจว่าทำไมเราจึงเลือกตัวเลือกนี้มากกว่า จะทำให้ตัวเลือกลดลง จนเหลืออาชีพที่เราสนใจเท่านั้น

๗. เรียงลำดับประโยชน์ของตัวเลือกจากมากไปหาน้อย จะช่วยให้เห็นความสำคัญของตัวเลือกแต่ละตัวมากขึ้น

๘. ตัดสินใจ การตัดสินใจเลือกอาชีพที่ดีจะต้องไม่กังวลใจว่าตัวเลือกที่เหลือจะเหมาะสมกับตัวเรามากน้อยเพียงใด เมื่อเราได้พิจารณาตัวเลือกหลายปัจจัย ได้คิดอย่างรอบคอบ เราต้องตระหนักว่าเราทำดีที่สุดแล้วในขณะนั้น แม้ว่าโดยทั่วไปการตัดสินใจเลือกจะมีความเสี่ยง เพราะไม่รู้ว่าจะอะไร จะเกิดขึ้นในอนาคต ปัญหาของเราคือเราจะต้องพยายามเลือกอาชีพที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อตัวเรามากที่สุด ไม่ตัดสินใจด้วยอารมณ์ และความรู้สึก ต้องพิจารณาจากความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และความต้องการคะ

<http://www.unigang.com>